

## שילוב שיקולי ESG במדיניות ההשקעות מור גמל ופנסיה בע"מ

### 1. מבוא

בשנים האחרונות הולכת וגוברת ההכרה בשיקולים הנוגעים להיבטים סביבתיים, חברתיים ובעלי היבטי ממשל (תאגידי) שיקולי ESG - Environmental, Social and Governance. הכרה זו נובעת לאור הבנה טובה יותר של השפעתם המהותית של שיקולי ESG אשר ישפיעו על ביצועי תיק ההשקעות של ציבור החוסכים בישראל לטווח ארוך והן לאור רגולציה ייעודית שתפקידה לבסס השענות על שיקולים אלו.

מדיניות זו של שילוב שיקולי ESG במדיניות ההשקעות של מור גמל ופנסיה בע"מ ("מור" או "החברה"), מתייחסת לבחינת היבטי ESG של מנפיקים ותאגידים שבהם החברה משקיעה ו/או מעמידה להם אשראי וזאת כחלק ממדיניות השקעותיה הכללית. החברה פועלת בסביבה עסקית דינאמית המושפעת מאתגרים רבים, לרבות התפתחויות כלכליות עולמיות, התפתחויות טכנולוגיות, שינויי אקלים וכן שינויים תרבותיים וחברתיים. במסגרת מדיניות ההשקעות, אנו מעמיקים גישתנו בנוגע ל- ESG ופיתוח תשתית רחבה, לניהול סיכונים ESG באחריות ובנאמנות.

החברה סבורה כי יישום המדיניות בפעילות השוטפת תאפשר לה לבחון את היבטי ניהול הסיכונים בנושא ממשל תאגידי, חברה וסביבה של התאגידים בהם היא משקיעה ובדרך זו תאפשר לה להפחית את סיכון ההשקעה לאורך זמן וזאת במקביל לזיהוי הזדמנויות באמצעות ניהול השקעות אקטיבי, מקצועי, מבוסס מחקר ואנליזה וזאת כחלק מחזונה של קבוצת מור והחברה בפרט, ליצירת ערך מוסף ומתן ראייה כללית רחבה של השקעותיה עבור עמיתי קופות הגמל המנוהלים על ידה. החל מיום 2023.1.3, החברה הצהירה כי לא תשקיע ו/או תעניק אשראי לגופים המפלים על בסיס דת, גזע, מין או נטייה מינית, בכפוף לנתונים שהובאו לידיעתה.

היבטי ה- ESG הינם רחבים ומהווים נדבך, כחלק ממכלול שיקולי ההשקעה, אשר משתנים בהתאם למצב השוק, במטרה להשיא לעמיתיה את התשואה מקסימאלית לצרכי חיסכון ארוך טווח.

2. מטרת מדיניות השקעה ביחס לשיקולי ESG הינה גישה ניהולית המשלבת בחינה של היבטים כלכליים, חברתיים, סביבתיים וממשל תאגידי תוך הבנה שאלו מייצרים לטווח ארוך ניהול טוב יותר של הסיכונים, זיהוי ואיתור הזדמנויות בכלל התחומים, ובכך גם משפרים את הסיכויים להצלחה של ההשקעה בטווח הבינוני ארוך.

מדיניות זו של החברה, נובעת מתוך הכרה בחשיבות של הנושאים הנכללים במתודולוגית ESG, ותכליתה כאמור לסייע לחברה לנהל את סיכון ההשקעות באמצעות הרחבת והעמקת תהליך קבלת החלטות ההשקעה בהתבסס על בחינת היבטי ESG על בסיס מתודולוגיות מקובלות.

במסמך שלהלן יובאו דגשים עיקריים ופירוט לגבי שיקולי ה- ESG הרלוונטיים אותם החברה בוחנת.

### 3. עקרונות כלליים

מתודולוגיה שבה החברה מסתייעת כוללת בחינה של סיכוני ESG על בסיס איסוף וניתוח של פרמטרים כמותיים ואיכותיים, ביחס לכל תאגיד, לרבות מאפיינים ענפיים, מדדים, סביבה רגולטורית, סיכוני ESG ייעודים ועוד.

כחלק מתפיסת ההשקעות של החברה במסגרת בחינת אפשרויות השקעה בעלות מאפיינים כלכליים דומים או זהים, אנו נשאף לתת עדיפות לענף פעילות או להשקעות הטומנות בחובן גם ערכים מתחום עולם ההשקעות האחריות והאימפקט. בהתאם לכך החברה תעדיף השקעה בתחום אנרגיה מתחדשת אל מול השקעה בתאגידים מתחום האנרגיות המסורתיות בתשואה דומה וכן תשאף להגדיל את תיק ההשקעות בתחומים בעלי השפעה על היבטי ESG כדוגמת תחומי הסביבה, האנרגיה המתחדשת, פוד-טק ותחומים חדשניים נוספים המשקפים תפיסת השקעות בר קיימא בבואנו לקבל החלטות השקעה. בנוסף, כחלק מבחינת התאגיד, אנו נבחן אפשרות של הענקת משקל יתר לתאגיד שערכי ה- ESG שלו הינו מעל לקבוצת הייחוס הרלוונטית אליו.

החברה תשאף להשקיע בתאגידים/מנפיקים המוחזקים בתיק ההשקעות ובהתאם לעקרונות במדיניות זו. במידת הצורך, ובהתאם לנסיבות תבחן את הקטנת ההחזקה ו/או הפסקתה על פני תקופת זמן שתקבע.

יישום מדיניות ה- ESG עוסק בעיקר בניהול סיכונים וכן איתור הזדמנויות הנלוות להשקעות בחברות ציבוריות ובחברות פרטיות. מובהר כי החברה מנהלת את ההשקעות עבור עמיתיה באחריות, זהירות ונאמנות, במטרה למקסם את התשואות עבור העמיתים תוך בחינת מגוון רב של היבטים לרבות היבטים כלכליים, היבטי ניהול סיכונים, היבטי מס, היבטי רגולציה וכן היבטי שיקולי ESG. שיעור שיקול ה- ESG עשוי להשתנות בהתחשב חובת הנאמנות להפיק לעמיתי החברה את התשואה המקסימאלית. שיקולי ה- ESG הינם רבים וקיים שוני ביחס למשקל שיש ליחס ביחס לשיקולים אלה בתחומי ההשקעה השונים. שיקולי ה- ESG יבואו תמיד לצד הערך הכלכלי והעסקי וכן התשואות שתניב ההשקעה.

#### **4. מתודולוגיה לבחינת היבטי ESG בהשקעות**

ביחס להשקעות סחירות בבורסה בתל אביב, מתודולוגית מדיניות שיקולי ESG של מור מבוססת על בחינה פרמטרים איכותניים וכמותיים מתחום זה, אשר יבחנו במסגרת בחינת ההשקעה ומידת הסיכון שלה, בהתאם לנתונים המפורסמים לציבור.

פרמטרים אלו ישולבו בניתוח הכולל של גורמי הסיכון באם הפרמטרים הינם מהותיים לענף הפעילות של התאגיד. במסגרת בחינה זו יבוצע מיפוי של הנושאים המרכזיים וחשובים בכל אחת מקטגוריות ESG בהתאם למנפיק ולמאפיינים הייחודיים שלו.

לאחר מכן אנו נבחן את מידת השקיפות ואפקטיביות הפעילות של המנפיק בנושאים שזוהו ומופו כמרכזיים וחשובים בפעילותו, ובכלל זה האם קיימת לו מדיניות ESG והאם הוא פועל לאורך זמן תוך השקעת משאבים נאותים בקידום נושא זה. בחינה זו תאפשר למור לקבוע את מידת התשתיות ומשאבים שמושקעים על ידי התאגיד להפחתת סיכוני ה- ESG שלו וזאת כאמור ככלי עבודה בתהליך בחינת כדאיות ההשקעה.

ביחס להשקעות ישירות סחירות בתאגידים הנסחרים בבורסות שונות בחו"ל, החברה תעשה שימוש בנתונים המתקבלים ממערכות מסחר מקובלות בשוק .

ביחס להשקעות הלא סחירות, החברה תבצע הליך של בחינת היבטי ESG בתאגיד כחלק מבחינה מקדמית הנלוות לתהליך ההשקעה ו/או מתן האשראי וזאת במסגרת האנליזה שתבוצע במסגרת בחינת ההשקעה המוצגת לאישור ועדת ההשקעות.

מובהר כי ששיקולי ה- ESG בתחום הסחיר והלא סחיר באים כשיקול נוסף לצד השיקולים הכלכליים והמסחריים בכל הקשור להשקעה הרלוונטית .

## **5. היבטי איכות סביבה – Environmental, כפרמטרים להשקעה**

כחלק מתפיסת עולמנו, אנו מאמינים כי סיכוני סביבה ואקלים הופכים למשמעותיים יותר, אנו רואים חשיבות גדולה בהצבת יעדים סביבתיים ובהשקעת משאבים ייעודיים לצורך הפחתת השפעות סביבתיות לאורך זמן וקידום הליכים סביבתיים במקביל לניהול סיכונים וכן ניצול הזדמנויות השקעה, על מנת למקסם את תשואות העמיתים לאורך זמן.

לאור כך, בהשקעה בתאגידים בעלי פוטנציאל להתממשות של סיכוני סביבה ואקלים, תילקח בחשבון במסגרת שיקולי ההשקעה התייחסות התאגיד לסיכונים אלו ולאופן ההתמודדות של התאגיד מול סיכונים אלו. כחלק מכך, בתאגידים שפעילותם הינה בעלת השפעה משמעותית על הסביבה והאקלים (תעשייה, אנרגיה, תעופה, תשתיות וכדומה), ינתן משקל גבוה יותר לבחינת סיכונים אלו ביחס לתאגידים שבהם השפעות הסביבתיות נמוכות .

כחלק מקטגוריה זו אנו נשאף לבחון את הסיכונים ו/או הפרמטרים שלהלן: ניהול סיכוני שינויי אקלים, סיכוני ניהול וצריכת אנרגיה, ניהול וצריכת מים, פסולת, סיכון משאבי טבע, ופגיעה במגוון הביולוגי Biodiversity.

כמו כן יבחנו פעולות אותן נוקט התאגיד לצמצום השפעות שליליות סביבתיות, לרבות יעדים ותוכנית עבודה מסודרת. כמו כן יבחנו קנסות, פוטנציאל להפרה וכן אירועים סביבתיים שעשויים להשפיע על התאגיד.

## **6. היבטים חברתיים – Social, כפרמטרים להשקעה**

במסגרת שיקולי ההשקעה יילקחו בחשבון שיקולים הנוגעים לאיכות ניהול הסיכונים החברתיים בתאגיד נשוא ההשקעה. כחלק מכך, היישום יתבצע בעיקר בתאגידים שלהם יש פעילות בעלת השפעה על היבטים חברתיים, אז ייבחנו, במידת האפשר, הסיכונים ו/או הפרמטרים שלהלן: ניהול המשאב האנושי לרבות גיוון כח העבודה, תחלופת עובדים, הדרכות; שרשרת אספקה, ספקים ורכש; שירות לקוחות, העדר הפליה על בסיס דת, גזע, מין או נטייה מינית (בהתאם לנתונים שהובאו לידיעתה) וכן אירועים מהותיים רלוונטיים; ניהול מדיניות ואירועים בטיחותיים לרבות היבטי שקיפות; הפרות וקנסות בנושאי חברתיים העשויים להשפיע על התאגיד. אנו מאמינים כי איסוף מידע בנוגע ל: תאגידים/ מנפיקים

בתחום זה וכן השיח בנושא, יגביר את המודעות לנושא החברתי ויניע הליכי שיפור ושקיפות בקרב החברות בהן משקיעה החברה.

## **7. היבטי ממשל תאגידי – Governance, כפרמטרים להשקעה**

במסגרת שיקולי ההשקעה יילקחו בחשבון שיקולים הנוגעים לאיכות הממשל התאגידי בתאגיד נשואההשקעה. כחלק מכך, זו החברה תבחן את הסיכונים ו/או הפרמטרים שלהלן: כשירות אפקטיביותועצמאות הדירקטוריון, החזקות בעלי שליטה ועסקאות עם בעלי שליטה, משאבים והתשתיות הנוגעות לביקורת ואיכות הביקורת והפיקוח של המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר; משאבים המושקעים בניהול סיכונים (לרבות סיכוני סייבר, אבטחת מידע, טכנולוגיה והיבטי IT), היבטי ציות ואכיפה, אתיקה ועוד; היבטי שקיפות וממשקים מול מחזיקי עניין; עסקאות בעלי עניין; מאפייני תגמול ומידת הלימה אל מול אינטרס בעלי מניות .

היישום בפועל של היבטי ממשל תאגידי יבוצע בהתאם לאמות המידה בתחום הממשל התאגידי וליכולת ההשפעה שקיימת לחברה במסגרת השתתפותה באסיפות כלליות של בעלי המניות ו/או אסיפות חוב. כאמור, בהתאם לשיקול דעתה, החברה תגלה מעורבות מוסדית אקטיבית בכל הנוגע לאופן ההתנהלות של החזקות מהותיות בתיק הנכסים שבניהולה.

## **8. ניתוח ואנליזה**

קבוצת מור התקשרה עם יועץ חיצוני המתמחה בהערכת חברות בתחום ה-ESG, אשר מספק הערכה של ניהול סיכוני ESG ביחס להשקעותיה הסחירות בבורסה בתל אביב וכן ביחס להשקעותיה הלא סחירות – באמצעות בניית שאלון ESG ייעודי, לצורך בדיקת נאותות ייעודית בתחום זה. הערכת היועץ מבוססת מתודולוגיה הכוללת ניתוח עקרונות המדיניות וכן ביצוע אנליזה ביחס לעשרות חברות, במטרה להציג בחינה שלמה ומקיפה ביחס לסיכוני ה-ESG הגלומים בחברות בהן משקיעה החברה .

באמצעות ניתוח של יועץ ה-ESG יתקבלו החל ממועד מדיניות זו, הערכות ספציפיות ביחס לניהול הסיכונים, וכן מעקב שוטף אחר אירועים חריגים בתחום ה-ESG שיאפשרו למור להגיב ולפקח אחר השקעותיה, כאשר שקלול מכלול הפרמטרים השונים ידגיש את החוזקות וכן את החולשות של אותן חברות בהן משקיעה החברה.

הערכות אלה יספקו נתונים נוספים שיסייעו לנתח גם את כלכליות וכדאיות ההשקעה. החברה שואפת להשקיע בחברות בדירוג גבוה אולם אינה מגבילה השקעותיה גם אם הדירוג נמוך, ובתנאי שבמסגרת מכלול השיקולים, החברה סבורה שהשקעה זו נושאת ערך מוסף לעמית קופות הגמל .

מובהר כי הניתוח תלוי במידת הגילוי של תחום ה-ESG של החברות הנסחרות בבורסה באמצעות הגילוי דוחות הכספיים ובמידע נוסף שפורסם לציבור, וכן באמצעות שיתוף פעולה של חברות פרטיות שהשקעותיהן אינן סחירות.

על מנת למנוע ניגוד עניינים עם יועץ ה- ESG, הובהרו בהסכם ההתקשרות הצהרות חוזיות בכל הנוגע להימנעות מניגודי עניינים פוטנציאליים.

## **9. תחולה ובחינה חוזרת של עקרונות המדיניות**

מדיניות זו תקפה החל מיום 2022.7.1 להשקעות המבוצעות ישירות על ידי החברה ואינה מתייחסת להשקעות ישירות ו/או עקיפות בהשקעה של מדדים או בפעילות של מנהלי תיקים חיצוניים.

כחלק ממדיניות זו החברה תבחן מידי שנה את אופן היישום של שיקולי ESG במסגרת הדיון על מדיניות ההשקעות השנתית של החברה. במסגרת דיון ילקחו בחשבון גם סיכונים מתפתחים מהותיים לרבות סיכוני טכנולוגיה וסייבר. הדיון יהיה ביחס לתמהיל הכולל של התיק.

מובהר כי תהליך בחינת סיכוני ESG נמצא בתחילת דרכו לפיכך, הערכת החברה ויישום המדיניות בתחום זה הינו הליך שאורך זמן וכן תלוי בשיתוף הפעולה של התאגידים / המנפיקים וכן במידת השקיפות המפורסמת או המסופקת על ידם .